Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 22. Dnia 22. Listopada 1884. XI. rocznik.

Sprawozdanie za rok 1883

o niemieckich stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, opartych na pomocy własnéj.

Przedłożone na tegoroczném ogólném Zgromadzeniu delegatów niemieckich stowarzyszeń sprawozdanie, zawierające daty statystyczne, dotyczące Towarzystw zarobkowych i gospodarczych państwa niemieckiego za rok 1883., zostało zestawione przez obecnego Patrona ogólnego Związku p. F. Schenka, następcy Schultzego-Delitzscha.

Sprawozdanie to wspomina na wstępie o przeciwnościach, jakie Towarzystwa doznają ze strony rządu, który w swych urojeniach, zaprowadzenia państwowego socyalizmu, stawia stowarzyszeniom zapory do dalszego rozwoju. Pomimo tych trudności wzrosła ich liczba w tym roku o 203, czyli w r. 1882 istniało ich 3.485 zaś w roku 1883 wykazuje rocznik 3.688 stowarzyszeń, a mianowicie:

Towarzystw zaliczkowych	1.910
Towarzystw produkcyjnych i magazynowych .	1.070
Towarzystw spożywczych	675
Towarzystw budowy	33
razem jak wyżéj .	3.688

W liczbę tę nie wchodzą Towarzystwa powstałe w roku bieżącym, jak również stowarzyszenia innych systemów. Rocznik bowiem zawiéra tylko stowarzyszenia, oparte na systemie Schultzego - Delitzscha; można więc na pewne przyjąć liczbę istniejących stowarzyszeń według systemu Schultzego-Delitzscha w okrągłéj cyfrze 3.700. Liczą one około 1,200.000 członków. Udziały ich i fundusz rezerwowy wynoszą 200 milionów marek, kapitał obrotowy 650 milionów marek — powierzone obce kapitały 450 milionów marek, a ogólny obrót kasowy 2.000 milionów marek.

Dodawszy do tych poważnych cyfer także stowarzyszenia Reiffeisena, których jest około 800, oraz znaczną liczbę innych, założonych w różnych celach rolniczych, będziemy mieli obraz, jak szerokie zastósowanie znalazła zasada pomocy własnéj w państwie niemieckiem.

Jako szczególny postęp zaznacza sprawozdanie zaprowadzenie instytucyi związkowych lustracyj, które są przeprowadzane przez rewizorów fachowych, bezparcyalnych, bo niezależnych niczém od stowarzyszeń. Instytucya ta przyjęła się bardzo prędko a jest to nowym dowodem, że stowarzyszenia wiedzą czego im potrzeba nakładając na siebie dobrowolnie kontrolę i tém samém stwierdzają, że wszelka opieka rządowa jest dla nich zbyteczną.

Sprawozdanie omawia najpiérw stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe. Liczba tych Towarzystw zwiększyła się o 35 w stosunku do poprzedniego roku.

Zamknięcia rachunkowe nadesłały jednak do rocznika tylko 922 stowarzyszeń w obec 905 z roku 1882. Skoro zestawimy wyniki tych sprawozdań z wykazami zeszłorocznymi, to otrzymamy następujący przegląd:

	rok 1882	przeciętnie na 1 stow.	rok 1883	przeciętnie na 1 stow.
Liczba członków	461.153	509	466.575	506
Udziały	103,286.404 m.	114 128 m.	105,393.471 m.	114.309 m.
Fundusz rezerwowy	18,182.515 „	20.091 „	19,407.579 „	21.049 „
Cały fundusz własny .	121,468.919 m	134.219 m.	124,801.050 m.	135.358 m.

	rok 1882	przeciętnie na 1 stow.	rok 1883	przeciętnie na 1 stow.
Pożyczki prywatne . . .	240,112.136 m.	265.316 m.	257,584.949 m.	279.381 m.
Kredyt bankowy	10,663.765 „	11.783 „	9,869.727 „	10.704 „
Wkładki oszczędności . . .	128,603.391 „	142.104 „	14,904 603 „	132.213 „
Suma obcych kapitałów . .	379,379.292 m.	419.203 m.	382,359.279 m.	422 298 m.
Udzielone zaliczki i prolongaty .	1.502,367.435 m.	1,660 074 m.	1 513,617 272 m.	1,641.667 m.

Udzielone w ciągu roku 1883 kredyta wykazują zatém przyrost około 11 milionów marek w stosunku do roku poprzedniego, podczas gdy przeciętna na jedno stowarzyszenie jest mniejszą. Tak samo przeciętna na jednego członka wynosi w roku 1883 tylko 3.244 m, podczas gdy w roku 1882 wynosiła 3.257 marek.

Przyrost w udzielonych kredytach przypada na eskont wekslowy, skrypty dłużne i hipoteki, zaś kredyta na weksle własne i w rachunku bieżącym zmiejszyły się, a mianowicie wydano:

	1883	1882
na własne weksle	533,680.710 m.	536,303 180 m.
w eskoncie .	342,690.941 „	332,260.637 „
na skrypty dłużne	110,630.235 „	104,612.590 „
na hipoteki .	9,813.018 „	7,101.578 „
Suma poż. termin.	996,814.904 m.	980,277.985 m.
w rachunku bież.	516,802.368 „	522,089 450 „
Ogólna suma udzielonych poż.	1.513,617.272 m.	1.502,367.435 m.

A zatém zmniejszyły się udzielone kredyta w stosunku do roku poprzedniego o 2½ miliona w udzielonych na weksle własne i o 5½ miliona marek w rachunku bieżącym; natomiast zwiększyły się w eskoncie weksli o 10½ miliona, w skryptach dłużnych o 6 milionów a na hipotekę prawie o 2¾ miliona marek.

Stan udzielonych pożyczek z końcem roku przedwiał się jak następuje:

	1883	1882
na wekslach i skrypt.	277,397.989 m.	270 930.384 m.
na hipotekach . .	24,580.428 „	23,096 682 „
na pożyczkach termin.	301,978.417 „	294.027.066 „
w rachunku bieżącym	134,166.380 „	135,603.205 „
razem .	738,123 214 m.	723,657.337 m.

Cyfry te wskazują, że stan pożyczek zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego o 6½ miliona, który to wzrost przypada prawie całkowicie na pożyczki wekslowe i ze skryptów dłużnych, bo chociaż udzielone na hipoteki pożyczki wykazują także przyrost o 1½ miliona, to natomiast w rachunku bieżącym zmniejszyły się one o tę samą kwotę. Pożyczki hipoteczne zwiększają się stale; podczas gdy w roku 1881 wynosiły one 20,320.151 m., to w roku 1882 wynosiły już 23,096.682 m., a w roku 1883 wynoszą 24.580.428 marek.

Ze stanu pożyczek przypada na jedno stowarzyszenie w przecięciu za rok 1883 473,042 m., a w roku 1882 474.730 m., a zatém okazuje się nieznaczny ubytek.

W wykazanym powyżéj ogólnym stanie pożyczek nie mieszczą się jednak weksle reeskontowane. Wynosiły one z końcem roku 1883 9,451.297 m., w obec 8,855.150 m. w roku 1882. Pozycyę tę należy również wliczyć do ogólnego stanu udzielonych pożyczek, bo jakkolwiek weksle te nie są już w posiadaniu stowarzyszeń, ale zawsze przedstawiają rzeczywiste kredyta członkom udzielone, za które Towarzystwa dają nadto swą porękę. W skutek tego zwiększa się stan udzielonych pożyczek z końcem roku 1883 na 445,596 094 m., w obec 438,485.451 m., z końcem roku 1882.

Kapitał obrotowy wynosił z końcem roku 1883 514,160.329 m., w obec 500,848.211 m. za rok 1882; wykazuje zatém wzrost o 13¼ miliona. Przyrost ten dzieli się następująco: własny kapitał wzmógł się z 121,468.919 m. na 124,801.050 m, a obcy z 379,379.292 m. na 389,359.279 m. Czyli piérwszy wykazuje przyrost około 3½ miliona, a drugi 10 milionów marek.

Na jednego członka przypada:

W roku	Własnego kap.	Obcego kap.	Obrotow. kap.
1883	267·5	834·5	1.102 0
1882	261·2	822 6	1.083·8

Własny kapitał wynosił w roku 1883 32·05 procent a w roku 1882 32 02 procent obcego kapitału, a więc okazuje się mały postęp.

Z resztą zauważyć trzeba, że w powyższych zestawieniach nie mieszczą się w kapitale obrotowym kwoty uzyskane z reeskontu, a tém samém nie znajdują się one i w kapitale obrotowym. Gdybyśmy te kwoty z reeskontu uwzględnili, tak jak się to u nas praktykuje, to kapitał obcy przedstawiałby sumę 398,810.576 m. za rok 1883, w obec 388,295 402 m. za rok 1882, a kapitał obrotowy 523,611.636 m. za r. 1883, w obec 509,704.321 m. za rok 1882, wskutek czego przedstawiłby się kapitał własny w stosunku do kapitału obcego w wysokości 31·29 procentu za rok 1883, w obec 31·27% za rok 1882.

Z własnego kapitału zwiększyły się udziały o 2 miliony marek. Na jednego członka przypada w przecięciu za rok 1883 225·9 m., za rok 1882 223·9 m., za rok 1881 221·4 m., a za rok 1880 221·4 m., okazuje się zatém stały przyrost. Mimo to nawołuje Patronat stowarzyszenia do zwiększania kapitału własnego i do przestrzegania wpłat na udziały w ratach statutem zastrzeżonych, oraz do podwyższenia minimalnych udziałów.

Fundusz rezerwowy zwiększył się o 2 miliony marek. Tak znaczne pomnożenie go w stosunku do udziałów i do kapitału obrotowego świadczy o dobrze zrozumianém interesie stowarzyszeń, które przez tworzenie znacznego kapitału własnego zabezpieczają sobie trwałą podstawę.

Kapitał obcy, którego przyrost ogólny wynosi 10 milionów marek, pomnożył się wyłącznie w dziale pożyczek prywatnych o 17½ miliona marek, a natomiast spadł w kredycie bankowym t. j. krótkoterminowym i w dziale wkładek oszczędności, razem o 7½ miliona marek.

Przyczyną tego jest, że stowarzyszenia zniżyły znacznie stopę procentową od wkładek, składanych na krótki termin wypowiedzenia.

Ogólny dochód z procentów wynosi 5 82% kapitału obrotowego, z końcem roku 1883 wykazanego, podczas gdy za rok 1882 wynosił dochód ten 6·03% — jest to dowodem, że stopa procentowa od pożyczek członkom udzielanych została znowu obniżoną Także i wierzycielom wypłacone odsetki są niższe, a mianowicie wynosi przeciętna stopa procentowa 4·11% w obec 4·22 w roku 1882.

Z czystego zysku wyznaczono w roku ubiegłym 71.422 m. na oświatę ludową i inne pożyteczne cele, w obec 67.551 m. w roku 1882. Pewna część téj kwoty przypada na pomnik, jaki stowarzyszenia zmierzają wznieść ś. p. Schultzemu-Delitzsch.

Straty w tym roku wykazane są w kwocie 963.471 m., podczas gdy w roku 1882 wynosiły one 1,315.628 m.

Główne przyczyny tych strat były: niewypłacalność dłużników, fałszowanie weksli, strata na nieruchomościach, nabytych przy licytacyach i sprzeniewierzenia członków zarządu Mimo to przypada w przecięciu na jednego członka 17·8 m. czystego zysku w obec 17·4 za rok 1882.

W roku ubiegłym popadły 3 stowarzyszenia w konkurs a 17. uchwaliło likwidacyę. Z tych trzech, które ogłosiły upadłość, żadne nie należało do ogólnego Związku, zatém przyczyny upadku nie są wiadome. Także powody likwidacyi nie są wiadome, wyjąwszy w jednym wypadku, gdzie likwidacyę spowodowało sprzeniewierzenie dyrektora.

Statystykę członków, oraz zmianę w niéj w stosunku do roku poprzedniego, wykazuje następująca tabela:

	1882	1883
Rolnicy (wł. posiadłości grunt.) .	25·1%	25·4%
Fabrykanci	3·5%	3·6%
Samoistni rękodzielnicy . .	31·2%	30·9%
Robotnicy i służący . . .	11·3%	11·5%
Do przeniesienia . .	71·1%	71·4%

	1882	1883
Z przeniesienia . .	71·1%	71·4%
Samoistni kupcy i handlarze .	9·6%	9·6%
Przedsiębiorcy	5·2%	5·1%
Umysłowo pracujący . . .	6·7%	6·7%
Kapitaliści i bez określon. zajęcia	7·4%	7·2%
	100%	100%

Najwyższy stosunek przedstawiają rękodzielnicy, następnie właściciele posiadłości gruntowych (rolnicy), których liczba corocznie wzrasta, podczas gdy w innych klasach stosunek ten prawie się nie zmienia. W każdym razie cyfry powyższe świadczą wymownie, że, ze stowarzyszeń zaliczkowych korzystają najwięcéj rękodzielnicy i rolnicy, dla których są one najlepszém i najwłaściwszém źródłem kredytu.

Wszelkie inne Towarzystwa zarobkowe i gospodarcze pomnożyły się o 116, gdy bowiem w roku 1882 wykazywał je rocznik w liczbie 954, wymienia tegoroczne sprawozdanie 1.070 takich stowarzyszeń. Przyrost ten przypada prawie wyłącznie na stowarzyszenia rolnicze, gdyż rękodzielniczych przybyło tylko 7. Oprócz tego przybyło 5 nowych Towarzystw asekuracyjnych.

Towarzystw surowcowych ubyło cztéry, jest ich więc obecnie 141. Ubolewać należy nad tém, że nie chcą one zastanowić sprzedaży towaru na kredyt, pomimo smutnych doświadczeń, wskutek czego wierzytelności ich u członków są bardzo znaczne. Z rolniczych Towarzystw surowcowych, których jest w ogóle 305 t. j. o 56 więcéj jak w roku poprzednim, dwa zlikwidowały.

Towarzystw dla wyrobów rolniczych jest w ogóle 171 a mianowicie 98 dla dostarczenia maszyn, narzędzi i t. p. a 73 dla wypasu bydła.

Towarzystw magazynowych istnieje 64.

W roku 1883 powstało 9 nowych Towarzystw produkcyjnych. Z dawnych ogłosiło jedno likwidacyę, a jedno popadło w konkurs. W ogóle istnieje 145 stowarzyszeń produkcyjnych w obec 138 w roku 1882. Z tych tylko 8 przesłało swe zamknięcia rachunkowe. Czysty zysk przez te 8 stowarzyszeń osiągnięty, wynosi tak jak w roku przeszłym 6% od sprzedanych towarów i z dostarczonéj roboty a pomimo, że jedno z tych stowarzyszeń nie wykazało żadnego zysku, tylko znaczną stratę, zysk ten umożliwił wypłacenie dywidendy po 16% od wpłaconych do końca roku 1882 udziałów. W każdym razie sprawozdania te świadczą, że dobrzy rzemieślnicy mogą na téj drodze dojść do niezależności i ciągle wzrastającego dobrobytu, jeżeli tylko się rządzą potrzebną energią i ostrożnością.

Rolniczych i leśnych towarzystw produkcyjnych, było w ogóle 198; od roku przybyło ich 43. Wzrost przypada prawie wyłącznie w gałęzi wyrobu nabiału. Oprócz tego istnieją Towarzystwa, których przedmiotem

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Październik 1884.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. majątek) z końcem miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca		Saldo rachunku Banku krajowego	
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Bełzie sp. poż.	11439	19	3590	75	250		331	48	3509	27	400	.	.	.	.	.	400	.	.	.
Białej St. poż. osz. Wzaj. p.	14997	28	51882	80	295	25	1619	96	50558	09	27219	.	5903	.	5317	40	27804	60	.	.
Birczy	15858	54	13512	45	2978	05	1112	14	15378	36	42430	.	13471	.	14050	.	41851	.	5365	.
Bochni	29775	27	49822	.	365	.	2490	35	47696	65	36455	.	7979	.	8350	.	36084	.	.	.
Bołszowcach K. z.	4382	94	3633	90	.		25	76	3608	14	5810	.	1000	.	100	.	6710	.	.	.
Brodach Cr. Ver.	75829	12	41225	93	17548	81	21446	94	37327	80	22806	69	5800	94	4428	20	24179	43	.	.
„ Tow. kr. i zal.	42717	42	19089	52	9002	71	15560	82	12531	41	42100	41	20461	66	16003	64	46578	43	.	.
„ Tow. esk. i kr.	35659	28	27523	21	9875	11	11950	66	25447	66	2950	.	1900	.	550	.	4300	.	.	.
Brzeżanach T. k.	12252	90	1568	.	450	.	13	.	2005		975	.	.	.	800	.	175	.	.	.
Busku	9335	49	2850	03	.	.	.	.	2850	03	9713	47	1290	.	1615	.	9388	47	.	.
Busku T. kr.	49543	99	35633	85	3096	35	4605	63	34124	57	4400	.	.	.	1454	72	2945	28	.	.
Cieszanowie	27713	85	49333	21	1342	12	1281	13	49394	20	4000	.	.	.	500	.	3500	.	2996	25
Dąbrowéj	80745	17	.	.	.	.	.	.	.		184158	58	9162	21	16035	27	177285	52	7854	67
Delatynie B. zal.	10529	38	8612	15	96	50	89	10	8542	55	18844	56	3118	.	2550	.	19412	56	3640	76
Dobromilu	14844	07	12076	03	966	01	819	62	12222	42	3700	.	.	.	.	.	3700	.	10	73
Drohobyczu	27472	57	69451	16	2087	44	6478	48	65060	12	22405	.	7410	.	5215	.	24600	.	7431	48
„ T. oszcz. i kr.	45322	23	121914	82	8545	51	7812	74	122647	59	9500		4427	60	6150	.	7777	60	.	.
Glinianach	115025	93	134220	32	1559	36	8722	10	127057	58	48277	70	12925	.	15878	.	45324	70	.	.
Gorlicach	59633	50	101829	68	13909	80	7142	67	108596	81	55436	55	19164	.	23312	21	51288	34	.	.
Jaryczowie Nowym K. z.	3076	74	1392	93	5	.	205	.	1192	93	6450	.	.	.	400	.	6050	.	.	.
Jaworowie	18849	96	45840	71	997	81	6925	63	39912	89	9000	.	4000	.	2000	.	11000	.	4158	24
Jeziernéj T. kr.	12082	89	2051	19	4	.	652	50	1402	69	4717	.	.	.	1300	.	3417	.	.	.
Kałuszu	14153	13	13150	60	287	44	392	91	13045	13	17250	.	.	.	400	.	16850	.	.	.
Kamionce strum. T. kr.	15426	14	5893	66	.	.	387	50	5506	16	1910	.	.	.	.	.	1910	.	.	.
Kańczudze K. z.	4379	09	3609	77	30	.	.	.	3639	77	7400	.	.	.	200	.	7200	.	800	.
Kolbuszowéj	11391	60	7570	26	21	.	272	27	7318	99	19500	.	.	.	600	.	18900	.	.	.
Komarnie	15068	09	52296	66	1393	31	1980	53	51709	44	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Krakowie	62208	52	82387	49	5234	34	5745	21	81876	62	37455	.	12023	.	10028	.	39450	.	.	.
Krakowcu	8501	61	1676	79	180	.	649	76	1207	03	16023	83	200		236	50	15987	33	.	.
„ T. spoż.	1386	74	807	32	433	75	246	75	994	32	3132	99	345	85	367	99	3110	85	.	.
Kulikowie K. z.	6235	52	7133	28	75	50	612	.	6596	78	17400		3000	.	2150	.	18250	.	.	.
Limanowéj	49358	67	50836	08	1621	60	9879	68	42578	.	73543	79	33175	15	24720	94	81998	.	2786	01
„ T. och. w. z.	21410	80	.	.	.	.	.	.	.	.	25464	.	1850	.	1762	.	25552	.	.	.
Lubaczowie T. k.	24689	17	9932	63	2156	50	1054	68	11034	45	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Lwowie	200105	48	433652	77	45686	54	49438	29	429901	02	270394	12	98018	38	107032	.	261380	50	.	.
„ T. urz. p.	36740	69	24193	05	1138	03	554	48	24776	60	17550	.	3400	.	3400	.	17550	.	.	.
„ T. wz. kred.	22409	09	51072	30	3239	08	6005	29	48306	09	22415	.	14462	.	10055	.	26822	.	.	.
„ T. esk. i zal.	35472	46	28234	49	2055	95	1269	20	29021	24	14614	90	4411	05	6011	17	13044	78	.	.
„ Pow. tow. z.	1301	96	11309	74	7	.	.	.	11316	74	20000	.	.	.	.	.	20000	.	.	.
Maryampolu K. z.	4735	57	2964	26	114	50	453	81	2624	95	3600	.	.	.	.	.	3600	.	.	.
Mielcu	17270	35	60203	12	712	71	5754	23	55161	60	5900	.	4000	.	.	.	9900	.	1766	60
„ T. o. wł. z.	31468	66	.	.	.	.	.	.	.	.	71104	89	2260	.	3262	06	70102	83	.	.
Mikołajowie K. z.	2343	87	707	49	19	.	121	.	605	49	7900	.	.	.	200	.	7700	.	.	
Milówce St. oszcz. i poż.	10523	91	25980	84	1055	02	457	44	26578	42	500	.	.	.	.	.	500	.	.	.
Nadwórnéj K. z.	7893	98	6121	92	431	.	385	25	6167	67	18900	.	550	.	600	.	18850	.	.	.
Nowym Sączu K. z.	50893	69	145845	40	9241	96	14676	60	140410	76	11500	.	4000	.	2500	.	13000	.	3290	11
„ Zakł. zast.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15006	56	5200	38	3997	74	16209	20	.	.
Olesku Tw. kr.	17512	86	3465	10	2570	.	1560	.	4475	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	15218	05	41620	35	1184	.	767	11	42037	24	3000	.	.	.	.	.	3000	.	.	.
Podgórzu St. poż. i oszcz.	29116	38	82631	69	2079	83	5307	25	79404	27	3890	.	4222	.	1090	.	7022	.	.	.
Podhajcach	3854	58	3140	28	60	.	80	.	3110	28	2000	.	.	.	.	.	2000	.	3389	56

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca		Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca		Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca		Koszta założ., ruchomości i adm. z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca		Gotówka z końcem miesiąca	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct	zł	ct.	zł.	ct
Bełzie sp. poż.	2243	37	236	18	16467	31	1981	17	1560	84	16046	98	1238	08	.	.	542	95
Białej St. poż. osz. Wzaj. p.	3528	19	176	52	91129	18	27665	78	27084	.	90547	40	3448	53	2062	53	1006	22
Birczy	2814	93	1913	19	74328	.	11441	.	12752	.	75639	.	1859	26	5414	41	268	35
Bochni	4048	70	1329	65	107470	24	22123	80	20496	62	105843	06	2615	59	10209	48	266	14
Bołszowcach K. z.	681	26	234	83	13674	53	2251	34	2490	.	13913	19	332	83	1290	67	80	48
Brodach Cr. Ver.	9267	54	7248	51	147388	14	16581	16	14234	24	145041	22	1826	93	6461	56	522	69
„ Tow. kr. i zal.	7478	67	16316	16	102270	23	36560	29	29710	86	95420	81	2603	90	26056	37	1540	51
„ Tow. esk. i kr.	5913	35	1280	07	68243	37	7033	65	7140	.	68349	72	3998	52	190	79	61	33
Brzeżanach T. k.	1630	55	.	.	12147	70	2052	37	3644	.	13739	33	1768	77	.	.	555	35
Busku	452	29	.	.	19541	34	1546	76	1542	24	19536	72	1378	46	143	28	967	82
Busku T. kr.	2702	49	1104	19	80798	60	3841	21	884	07	77841	46	3937	34	8605	12	36	60
Cieszanowie	1422	92	494	45	81798	28	2331	95	1989	.	81455	33	1164	62	2769	95	131	77
Dąbrowéj	10076	71	8393	35	259538	80	5009	62	2280	.	256809	18	1265	18	22983	30	3297	76
Delatynie B. zal.	3098	28	501	18	35296	86	3980	95	4561	.	35876	91	1692	37	4285	09	3870	34
Dobromilu	2795	26	1347	92	31252	34	1610	97	2200	.	31841	37	583	44	1979	96	515	60
Drohobyczu	4401	41	443	12	125091	78	27573	18	26626	26	124144	86	2999	25	2050	03	214	56
„ T. oszcz. i kr.	14063	26	547	05	172253	47	50722	05	63688	96	185220	38	3271	32	346	26	1519	77
Glinianach	19757	88	934	61	308863	53	45761	20	38811	64	301913	97	3824	90	2026	67	335	16
Gorlicach	9164	84	4429		190416	49	36022	53	37360	37	191754	33	3551	04	33370	95	4436	17
Jaryczowie Nowym K. z.	1271	32	582	31	10652	52	1233	76	600	.	10018	76	1206	75	662	65	285	14
Jaworowie	2661	82	604	.	78278	43	11940	54	8277	.	74614	89	676	69	100		1795	33
Jeziernéj T. kr.	1973	90	306	80	17590	17	1819	40	874	.	16644	77	1168	45	1222	61	147	45
Kałuszu	474	84	1152	91	43867	21	4525	94	3900	.	43241	27	392	59	1100	30	941	85
Kamionce strum. T. kr.	326	54	43	95	23202	70	1219	47	5	.	21988	23	909	85	.	.	314	71
Kańczudze K. z.	998	74	494	77	16221	65	385	55	250	.	16086	10	109	94	995	75	320	58
Kolbuszowéj	2423	78	566	30	38647	.	2105	.	1430	.	37972	.	631	37	1863	22	134	08
Komarnie	4038	44	3428	29	71688	24	7175	02	6851	45	71364	67	1409	05	1051	70	418	84
Krakowie	11752	39	2652	83	183859	76	53148	95	55682	74	186393	55	5455	72	4371	93	1719	16
Krakowcu	900	58	648	52	25161	50	2336	50	1452	.	24277	.	1151	56	1665	24	151	27
„ T. spoż.	.	.	7504	65	.	.	.	.	.	.	.	.	1350	87	11512	44	23	25
Kulikowie K. z.	266	71	685	22	28242	08	2255	.	1705	.	27692	08	1404	96	1563	46	1373	73
Limanowéj	7532	82	.	.	182132	89	11145	16	9849	94	180837	67	1190	33	363	20	1862	30
„ T. och. w. z.	3196	17	7699	29	36150	26	4276	.	3730	.	35604	26	404	20	21849	80	.	.
Lubaczowie T. k.	2114	68	.	10	35246	84	2886	58	4460	.	36820	26	485	92	433	74	98	48
Lwowie	26051	43	211	11	879156	45	225870	69	218512	45	871798	21	13436	79	28662	66	3751	88
„ T. urz. p.	3704	50	.	.	77246	10	9746	.	9116	99	77875	11	2208	61	2022	05	666	02
„ T. wz. kred.	3698	65	55	27	91499	62	28378	45	27761	20	90882	37	3059	05	4179	62	3170	06
„ T. esk. i zal.	5302	13	4159	41	73426	21	15504	57	19134	28	77055	92	3490	45	5552	59	901	06
„ Pow. tow. z.	983	13	69	79	23260	40	451	45	4443	50	27252	45	1880	58	4087	50	451	09
Maryampolu K. z.	530	84	771	82	11198	.	1046	.	952	.	11104	.	254	52	404	79	499	87
Mielcu	3064	32	110	90	80674	28	1980	.	1632	.	80326	28	710	74	5234	93	1001	82
„ T. o. wł. z.	6042	52	2221	47	103134	26	2357	19	2930	.	103707	07	1932	68	3421	40	774	33
Mikołajowie K. z.	684	97	1	80	11049	38	2576	20	2690	.	11163	18	171	97	.	.	.	98
Milówce St. oszcz. i poż.	574	67	78	47	35205	37	4559	75	6674	.	37319	62	656	94	52	19	226	72
Nadwórnéj K. z.	4053	35	785	87	31635	27	1240	86	2450	.	32844	41	1180	20	2699	60	1026	66
Nowym Sączu K. z.	7467	91	4	93	208720	63	13480	34	7495	91	202736	20	4326	40	426	56	7578	24
„ Zakł. zast.	1101	96	.	.	14351	.	3629	.	4909	.	15631	.	1080	16	600	.	.	.
Olesku Tw. kr.	1945	04	208	35	19657	09	1181	02	2175	.	20651	07	2965	23	86	74	438	31
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	2576	82	4009	34	56332	.	12240	.	14124	.	58216		534	53	6406	15	1684	77
Podgórzu St. poż. i oszcz.	7765	39	130	13	119245	97	12855	09	13019	50	119410	38	2182	47	36	76	1808	56
Podhajcach	557	81	.	.	11592	65	708	68	620	.	11503	97	994	16	29	44	384	66

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Październik 1884.

Tow. zaliczkowe w	Stan bierny																			
	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. majęt.) z końcem miesiąca		Wkładki oszczędności								Pożyczki zaciągnięte								Saldo rachunku Banku krajowego	
			Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca			
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Przemyślu T. z. r.	56157	76	122293	95	9377	95	5110	48	126561	42	57455	.	16123	.	23675	.	49903	.	.	.
„ K. zal.	65009	23	54213	87	1954		386	61	55781	26	18500	.	.	.	2400	.	16100	.	.	.
„ St. bank	25398	49	26000	76	3466	36	3997	54	25469	59	7326	30	1865	83	2200	.	6992	13	.	.
Przemyślanach	20060	14	20177	69	1475	28	2024	54	19628	43	24325	99	.	.	1675	.	22650	99	2500	18
Radłowie	1479	18	4170	.	610	.	1045		3735	.	1250	.	1000	.	.	.	2250	.	.	.
Radziechowie	29744	90	93307	.	14890	06	19470	91	88726	15	28300	.	12600	.	10050	.	30850	.	2989	70
Rozdole	9294	25	5575	42	241	28	90	.	5726	70	14231	25	.	.	50	.	14181	25	.	.
Rudkach	17028	20	41450	13	824	29	770	99	41503	43	8672	64	1000	.	1000	.	8672	64	3632	03
Sądowéj Wiszni	6534	94	3698	26	67	.	145	.	3620	26	9850	.	6100	.	5450	.	10500	.	.	.
Sędziszowie T. w. ł.	6083	34	8871	84	885	10	112	.	9614	94	11862	18	4521	90	5261	90	11122	18	.	.
Sieniawie	7187	56	16716	77	250	.	865	39	16101	38	12000	.	.	.	.	.	12000	.	.	.
„ T. kr. m.	9845	37	17272	68	3430	.	2431	44	18271	24	3900	.	.	.	1000	.	2900	.	.	.
Skałacie Pow. T. zal.	2794	33	725	54	.	.	.	.	725	54	4300	.	1000	.	400	.	4900		.	.
„ Vorsch. Cr. Ver.	12337	55	4110	.	1400	.	2835	.	2675	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Śniatynie	11754	47	27167	58	2262	.	1507	45	27922	13	5000	.	.	.	.	.	5000	.	.	.
Sokalu	19682	55	80183	54	1189	.	1380	28	79992	26	17332	20	.	.	2163	63	15168	57	3865	56
Stanisławowie B. z	80820	88	114407	28	1141	90	5944	45	109604	73	90664	57	41374	10	36930	29	95108	38	.	.
„ Oddz. zast.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	47010	93	.	.	2000	.	45010	93	.	.
Stryju	21397	53	32900	03	2910	.	3010	77	32799	26	9600	.	1800	.	2300	.	9100	.	2095	01
„ T. kr. i osz.	20877	54	68686	41	8104	60	6705	41	70085	60	8500	.	4100	.	6400	.	6200	.	.	.
Tarnopolu B. zw.	17996	.	12126	89	1216	32	3102	13	10241	08	9114	62	5656	92	3120	.	11651	54	.	.
„ Spółka rol.	51563	15	.	.	.	.	.	.	198648	.	.	.	.	.	.	.	642101	68	.	.
Tarnowie	32839	19	64409	84	5904	55	5432	62	64881	77	26738	40	8870	.	8948	.	26660	40	3965	61
Tłumaczu St. kr.	12868	77	22753	75	948	10	593	41	23108	44	4800	.	2000	.	.	.	6800	.	3002	53
Tyśmienicy K. z.	17883	27	27249	69	727	50	332	61	27644	58	3450	.	.	.	300	.	3150	.	.	.
Ustrzykach doln.	4499	50	3688	25	221	.	366	.	3543	25	5200	.	.	.	250	.	4950	.	100	.
Wykotach	4310	77	14273	06	25	95	30	.	14269	01	10600	.	3200	.	3600	.	10200	.	.	.
Zakliczynie	11806	98	11096	64	140		358	50	10878	14	21050	.	3200	.	2250	.	22000	.	.	.
Załoźcach T. k.	9156	29	2131	06	1675	95	1412	45	2394	56	1600	.	.	.	200	.	1400	.	.	.
Zbarażu	17154	24	11385	95	152	.	53	.	11484	95	30999	45	3	.	1600	.	29402	45	3000	.
Zborowie	4463	83	6199	12	749	62	218	23	6730	51	10800	.	.	.	1100	.	9700	.	.	.
Złoczowie	32128	54	117976	25	2003	76	7466	10	112513	91	1500	.	.	.	.	.	1500	.	2706	93
Żółkwi Tow. kr.	39882	17	21758	.	5356	.	6684	.	20430	.	295		.	.	.	.	295	.	.	.

Tow. zaliczkowe w	Stan czynny															
	Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone								Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
					Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca							
	z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Przemyślu T. z. r.	11906	38	5252	74	241018	95	64157	75	60228	55	237089	75	423	.	8584	22	3684	33
„ K. zal.	5885	91	3663	17	138878	06	3115	.	4853		140116	06	1437	29	4314	54	571	68
„ St. bank	3576	98	354	09	55580	16	18320	34	17569	09	54828	81	1451	73	4132	28	1378	46
Przemyślanach	3918	84	.	.	64462	74	4734	29	5088	.	64816	45	2559	09	1365	54	17	50
Radłowie	202	14	882	95	6644	.	244	45	1295		7694	55	160	96	693	76	.	.
Radziechowie	7069	29	4208	78	159163	94	14273	57	11721	93	156612	30	2195	22	2938	04	1843	26
Rozdole	765	52	883	32	23686	21	470	75	676	91	23892	37	625	76	6315	20	17	71
Rudkach	3060	16	.	.	69761	61	3722	52	4481	.	70520	09	1499	80	37	03	1839	54
Sądowéj Wiszni	1548	56	229	37	20166	76	2593	25	2776	.	20349	51	471	35	166	32	1515	95
Sędziszowie T. w. ł.	1152	43	540	07	26611	41	5813	92	5536	01	26333	50	707	71	104	99	1366	76
Sieniawie	2477	71	.	.	34248	63	3152	15	2290	.	33386	48	981	45	518	77	2879	95
„ T. kr. m.	1804	31	132	69	30143	73	3031	58	2705	.	29817	15	542	08	471	15	2123	23
Skałacie Pow. T. zal.	272	48	293	69	7095	.	522	69	820	.	7392	31	757	19	352	45	484	09
„ Vorsch. Cr. Ver.	2534	47	75	12	16422	45	4466	30	3410	.	15366	15	590	.	1048	71	617	28
Śniatynie	1965	52	39	43	44274	67	3619	12	4158	.	44813	55	629	82	.		1238	18
Sokalu	866	46	2343	09	116548	12	2821	19	260	.	113986	93	2359	20	4610	57	961	79
Stanisławowie B. z	13802	88	22533	24	259510	82	35209	16	26219	65	250521	31	7085	29	54683	16	9580	35
„ Oddz. zast.	4025	76	2497	11	49431	.	5371	.	4332	.	48392	.	.	.	2691	44	450	36
Stryju	5637	80	2093	22	61590	78	6200	.	6691	65	62082	23	1833	67	8103	35	1103	37
„ T. kr. i osz.	5635	71	510	13	94587	27	26083	80	27841	08	96345	15	1621	65	2549	15	2793	03
Tarnopolu B. zw.	3335	67	143	16	37511	43	6248	58	7142	34	38405	19	3525	56	1216	56	220	14
„ Spółka rol.	*) 15022	33	222	77	.	.	.	.	.	.	803985	15	21993	58	**) 65503	08	1596	12
Tarnowie	5480	18	847	95	127076	21	18791	25	18552	45	126837	41	3148	58	1521	58	3167	54
Tłumaczu St. kr.	2521	69	308	07	40268	30	1143	91	2620	.	41744	39	3143	08	2504	84	1217	19
Tyśmienicy K. z.	3338	74	800	94	41351	.	1754	.	1712	.	41309	.	1031	11	9551	73	925	69
Ustrzykach doln.	912	38	107	88	13832	51	1462	49	1188	.	13558	02	292	31	.	.	162	68
Wykotach	.	.	6	60	27734	70	216	06	156	.	27674	64	355	43	712	07	44	24
Zakliczynie	1731	56	.		42994	50	3053	50	4323	.	44264	.	710	39	1208	36	233	93
Załoźcach T. k.	1224	68	451	25	12611	02	949	93	1035	.	12696	09	800	67	829	90	300	12
Zbarażu	4644	10	1377	60	60209	16	3806	83	3451	34	59853	67	1955	93	4848	04	405	70
Zborowie	1089	43	29	85	20732	33	1796	65	1700	23	20635	91	685	58	217	31	474	82
Złoczowie	5498	37	1676	98	150530	50	11987	24	7154	.	145697	26	2439	13	6912	41	975	93
Żółkwi Tow. kr.	5843	89	683	98	63433	69	5973	99	4543	92	62003	62	3817	38	268	37	1045	67

*) W téj pozycyi mieszczą się procenta, prowizye i komisowe.

**) W téj pozycyi mieszczą się: rachunek nieruchomości . . . 20.790 zł. 68 ct.
„ worków . . . 21.117 „ 06 „
„ kaucyi i depozytów . . 7.600 „ — „
„ drobnéj sprzedaży . . 7.832 „ 26 „
„ procentów . . . 7.895 „ 98 „
„ powozów w komisie . . 267 „ 10 „
razem 65.503 zł. 08 ct.

przedsiębiorstwa jest uprawa i sprzedaż chmielu, owoców, wyrób sztucznych nawozów, handel rybami i t. p. Towarzystw asekuracyjnych było wszystkich 14., na koniec Towarzystw budowniczych 33, z których jedno zlikwidowało, a jedno popadło w konkurs.

Stowarzyszenia spożywcze podaje sprawozdanie w liczbie 675 w obec 621 w roku 1882. Z tych jedno zgłosiło się do konkursu a 15 zlikwidowało. Przyczyny likwidacyi były różne. Dwa z tych (z których jedno miało jeszcze przy końcu istnienia 5 składów, a drugie 7 składów) musiały przystąpić do rozwiązania interesu z powodu nierentowności niektórych składów, które pochłaniały zysk innych. U jednego przyczyniła się nadto konkurencya stworzona przez własnych dostawców Niektóre, zwłaszcza w małych miejscowościach, upadły wskutek złośliwéj agitacyi, jednak strat z powodu likwidacyi nie doznało żadne stowarzyszenie.

W roczniku są zawarte sprawozdania 172 stowarzyszeń spożywczych. Liczba członków tych Towarzystw wynosi 110.433, co czyni na jedno stowarzyszenie 642 członków. Nie można pominąć téj okoliczności, że właśnie wielkie stowarzyszenia nie nadesłały swych sprawozdań, wskutek czego liczby te są tak skromne.

Wykazane w roczniku 172 stowarzyszenia miały razem 414 składów czyli sklepów. Ich roczny targ wynosił w roku 1883. 32.684.302 marek. W przecięciu wypada na jedno stowarzyszenie 190 025 marek rocznego targu a 70.726 marek na jeden sklep

Wartość towarów z końcem roku 1883 przedstawiała 3,961.120 marek, a kwota ta obróciła się w ciągu roku 7·4 razy.

Własny kapitał tych 172 stowarzyszeń wynosił w udziałach 3,052.529 marek, a w funduszu rezerwowym 1,477 673 marek, czyli razem 4,530.192 marek. W przecięciu wypada na jednego członka 41·0 marek funduszu własnego i w tym względzie widać wielki postęp ku lepszemu. Czysty zysk rozdzielony przez te stowarzyszenia, tak tytułem dywidendy od udziałów, jakoteż od zakupionych towarów, wynosił 2,213.906 m., która to kwota rozdzielona tylko w stosunku do wpłaconych udziałów dałaby 71% dywidendy. Słusznie więc powiada sprawozdanie, że „ekonomiczne znaczenie tych cyfer dla znacznéj większości członków stowarzyszeń spożywczych, a więc dla klas uboższych, nie może być zapoznane przez najbardziéj zaciętego przeciwnika tych stowarzyszeń“. Długi tych Towarzystw (wyjąwszy hipotecznych) przedstawiają się jak następuje: zaciągnięte pożyczki 1,803.860 marek, długi za towary 409.882 marek, marki w obiegu 166.047 m., razem 2,379.789 marek.

Długi towarowe wynoszą zatém 10·3% zawartości towarów w obec 11·3% w roku poprzednim, jest to zatém pocieszający objaw, że wchodzi co raz bardziéj zwyczaj kupowania towarów za gotówkę.

Gorzej przedstawia się stosunek ten w udzielonych członkom towarach na kredyt. Stan tych kredytów z końcem roku 1883 wynosił u 48 stowarzyszeń 130.245 marek, w obec 106.719 marek w roku 1882 u 47 stowarzyszeń. Sprawozdanie pociesza się tém, że u wielu stowarzyszeń usunięto już udzielanie towarów na kredyt, za czém zapewne nastąpi zupełne usunięcie tak zwanego borgu z Towarzystw spożywczych.

Podane w sprawozdaniu stowarzyszenia posiadały własności gruntowe w wartości 3,098.957 marek, na których ciężyły długi hipoteczne w sumie 1,306.489 m., a zatém w stosunku 42·2% wartości.

Czysty zysk powyższych stowarzyszeń wynosił po odciągnięciu wszelkich kosztów, tantiem, odpisów 2,462.294 marek. Z kwoty téj wydzielono 25.109 marek do funduszu dyspozycyjnego na cele dobroczynne, z któréj znaczna część była przeznaczoną na powodzian z nad Renu. Ofiarność Towarzystw spożywczych na cele dobroczynne, czém przewyższają one inne stowarzyszenia, jest ze wszech miar godną uznania.

Wreszcie statystyka członków przedstawia się następująco. Z ogólnéj liczby członków przypadało na

robotników	54·5%
samoistnych robotników	15·0%
samoistnych przemysłowców . . .	9·1%
umysłowo pracujących	10·8%
kapitalistów i bez określonego zajęcia .	6·5%
samoistnych kupców i handlarzy . .	4·1%
razem .	100%

Okazuje się przeto, że pomimo nawoływań przeciwników stowarzyszeń spożywczych, którzyby chcieli ograniczyć działalność tychże li na robotników fabrycznych, utrzymuje się współdziałanie różnych klas społeczeństwa w działalności tych Towarzystw i nie można wątpić, że żadne warstwy ludności ociągać się nie będą i nadal od tych stowarzyszeń, które tak znaczną przynoszą im korzyść i działają nie tylko w celach ekonomicznych ale i humanitarnych.

Nekrolog.

Jan Junosza Piaskowski,

członek Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach, oficer wojsk polskich z r. 1863, urzędnik Rady powiatowéj i radca gminny, zmarł w Rudkach dn. 15. listopada 1884, przeżywszy 56 lat.

Zmarły był od 10 lat istnienia Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach stale jego kontrolorem i wzorowym urzędnikiem, a w pracach publicznych brał zawsze gorliwy udział.

Cześć Jego pamięci!

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: *Władysław Terenkoczy.*

Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.